Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i (BKBÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i (BKBÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18234

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i (BKBÖ), bireylerin kirlenme ve bula?ma tehditlerine dair geli?tirdi?i bili?sel inançlar? ve a??r? de?erlendirmeleri ölçmek amac?yla psikometrik özellikleri incelenmi? Türkçe bir adaptasyon arac?d?r. Ölçek, özellikle obsesif kompulsif bozukluk (OKB) ba?lam?nda kirlenme tak?nt?lar? ve y?kama kompulsiyonlar?n?n bili?sel bile?enlerini de?erlendirmeye odaklanmaktad?r. Adaptasyon çal??mas?, ölçe?in iki temel bili?sel alt boyutu olan Olas?l?k ve Tehdit alt ölçeklerinin Türk popülasyonunda yüksek düzeyde güvenilir ve geçerli oldu?unu göstermi?tir. Bu çal??ma, BKBÖ'nün klinik ve akademik ara?t?rmalarda kirlenme kayg?s? ile ili?kili psikometrik de?erlendirmeler için uygun bir araç oldu?unu teyit etmektedir.

Anahtar Kelimeler

Bula?ma Bili?leri Ölçe?i, BKBÖ, Kirlenme, Tiksinme, Obsesif Kompulsif Bozukluk, Adaptasyon, Psikometri, Bili?sel De?erlendirme.

Yazarlar

M. ?nözü, C. Ekin Eremsoy.

Amaç

Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin potansiyel kirlenme kaynaklar?yla ilgili olarak geli?tirdikleri bili?sel e?ilimleri, yani bir kirlenme olay?n?n gerçekle?me **olas?l???**na ve bu olay?n sonuçlar?n?n yarataca?? **tehdit** düzeyine dair alg?lar?n? ölçmektir. Bu bili?sel de?erlendirmeler, genellikle obsesif kompulsif semptomatolojinin çekirde?ini olu?turmaktad?r.

Ölçe?in Türkçe versiyonunun adaptasyonu, bu psikolojik yap?n?n Türkiye'deki klinik ve genel popülasyonlarda güvenilir ve kültürel olarak uygun bir ?ekilde incelenmesini sa?lamay? hedeflemi?tir. Böylece, kirlenme temelli kayg? bozukluklar?n?n anla??lmas? ve etkin terapi yöntemlerinin geli?tirilmesi için sa?lam bir ölçüm arac? sunulmu?tur.

Yap?

BKBÖ, kirlenme ve bula?ma ile ili?kili bili?sel çarp?tmalar? ve a??r? de?erlendirmeleri ölçmektedir. Ölçe?in temel bili?sel yap?s?, iki ana alt boyutta yo?unla??r: Olas?l?k ve Tehdit. Bu boyutlar, bireyin kirlenme kayna??na maruz kalma ihtimalini ve bu maruziyetin sonuçlar?n?n ciddiyetini nas?l alg?lad???n? yans?t?r.

Ölçe?in adaptasyon çal??mas?nda, Tiksinme Ölçe?i (TÖ-R) ile birlikte incelenen maddeler

ARABPSYCHOLOGY.COM

üzerinden dolayl? olarak tiksinmenin bili?sel ve davran??sal yönleri de ele al?nm??t?r. Kaynakta belirtilen 25 maddelik yap?, üç temel tematik alt boyutu içermektedir:

Temel Tiksinme: Çevresel unsurlara kar?? duyulan temel i?renme tepkileri (12 madde).
Ölüm/Parçalanma: Vücut bütünlü?ünün bozulmas? ve ölüm temas?na ili?kin kayg? (8 madde).
Bula?ma/Kirlenme: Hijyen ve temas korkusuyla ili?kili bili?ler (5 madde).

Geçerlik

Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i'nin yap? geçerli?i, do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?larak test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, ölçe?in teorik yap?s?n? destekler nitelikte olup, ölçme modelinin Türk örneklemi için iyi bir uyum gösterdi?ini kan?tlam??t?r. Elde edilen uyum indeksi de?erleri, modelin kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermektedir:

Ki-Kare (χ^2) de?eri (serbestlik derecesi=271): 557.22 ($p < .001$)
Normla?t?r?lm?? Ki-Kare (NC) oran?: 2.06
Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI): **.96**
Ortalama Hata Karekökü (RMSEA): **.05**
?yilik Uyum ?ndeksi (GFI): **.90**

Özellikle CFI ve RMSEA de?erlerinin s?ras?yla .95 ve .06 e?iklerinin üstünde ve alt?nda olmas?, BKBÖ'nün Türkçe versiyonunun güçlü bir yap? geçerli?ine sahip oldu?unu bilimsel olarak desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, iç tutarl?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) hesaplanarak belirlenmi?tir. ?ç tutarl?k analizleri, BKBÖ'nün hem genel ölçek hem de alt ölçekler düzeyinde yüksek düzeyde homojenlik gösterdi?ini ortaya koymu?tur. Elde edilen Cronbach Alfa katsay?lar?, psikometrik aç?dan mükemmel kabul edilen düzeylere yak?nd?r:

Olas?l?k Alt Ölçe?i ?ç Tutarl???: **.84**
Tehdit Alt Ölçe?i ?ç Tutarl???: **.83**
Toplam Ölçek ?ç Tutarl???: **.89**

Bu yüksek iç tutarl?k katsay?lar?, BKBÖ maddelerinin tutarl? bir ?ekilde ayn? bili?sel yap?lar? ölçtü?ünü ve dolay?s?yla klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenilir puanlar sa?lad???n? göstermektedir.

Faktör Analizi

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i'nin yap?sal geçerli?ini test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. BKBÖ, kirlenme korkusunun bili?sel yönlerini ölçen ve teorik olarak iki faktörlü bir yap?ya sahip olan (Olas?l?k ve Tehdit) bir araçt?r. DFA sonuçlar?, bu iki faktörlü modelin Türk örneklemine uyumunun son derece ba?ar?l? oldu?unu (CFI=.96; RMSEA=.05) kan?tlam??t?r.

Ölçe?in maddeleri, bireyin kirlenme olaylar?n?n ne kadar muhtemel oldu?unu ve bu olaylar?n sonuçlar?n?n ne kadar y?k?c? olaca??n? de?erlendirmesine odaklanm??t?r. Adaptasyon çal??mas?nda sunulan maddeler (Temel Tiksinme, Ölüm/Parçalanma, Bula?ma/Kirlenme), Tiksinme Ölçe?i (TÖ-R) maddeleri ile birlikte ele al?nm?? olup, kirlenme bili?lerinin, genel tiksinme duyarl?l??? ile ili?kisini de göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 25 maddeden olu?an bir öz bildirim ölçe?idir. Yan?tlar 5'li Likert ölçe?i format?nda derecelendirilir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Yeti?kin Popülasyon

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Ölçe?in psikometrik özellikleri, Türkiye'deki yeti?kin örneklemler üzerinde (genellikle üniversite ö?rencileri ve/veya genel popülasyon) test edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, kendilerini en iyi tan?mlayan seçene?i 5'li Likert ölçe?i üzerinde i?aretlerler. Yüksek puanlar, kirlenme veya bula?ma ile ilgili bili?sel a??r? de?erlendirmelerin varl???n? gösterir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel De?erlendirme, Kirlenme Korkusu, Likert Ölçe?i, Psikolojik Ölçüm, Yap? Geçerli?i, ?ç Tutarl?l?k, Bili?sel Çarp?tmalar.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Ba?lant?l? Kurum E-posta Adresleri: eeremsoy@dogus.edu.tr (Sorumlu Yazar C. Ekin

ARABPSYCHOLOGY.COM

Eremsoy)

?leti?im Adresi: Do?u? Üniversitesi, ?stanbul, Türkiye (Kurum bilgisi sorumlu yazar e-posta adresinden ç?kar?lm??t?r.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, akademik bir dergide yay?nlanan adaptasyon çal??mas?d?r. Kullan?m için sorumlu yazar C. Ekin Eremsoy ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Özellikle klinik veya ticari amaçl? kullan?mlar için izin al?nmas? önem ta??maktad?r.

Test Y?l?: Türkçe adaptasyon çal??mas?n?n yay?nland??? y?l (Makale referans?na bak?n?z).

Ücret: Akademik kullan?m genellikle ücretsizdir, ancak yay?nc? veya yazarlarla teyit edilmelidir.

Kaynaklar

?nözü, M. ve Eremsoy, C. E. Tiksinme Ölçe?i ile Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i'nin Türkçe versiyonlar?n?n psikometrik özellikleri. *Türk Psikoloji Yaz?lar?*, *16*(31), 1-10.

Makalenin tam metnine eri?im için ba?lant?: turkpsikolojiyazilari.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada indirilebilir: bulasmakirlenme-bilisleri-olcegi-bkbo-toad.pdf

Bula?ma/Kirlenme Bili?leri Ölçe?i (BKBÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçek toplam 25 maddeden olu?maktad?r ve adaptasyon çal??mas?nda Tiksinme Ölçe?i (TÖ-R) alt boyutlar? ile birlikte sunulmu?tur:

Temel Tiksinme (12 m): Ç?plak ayakla betonda yürürken bir solucana bast?n?z.
Ölüm/Parçalanma (8 m): Fen bilimleri dersinde (Fizik, Kimya, Biyoloji vb) kavanozun içinde bir insan eli görmek beni rahats?z eder.
Bula?ma/Kirlenme (5 m): Umumi tuvaletlerin oturulacak yerine vücudumun herhangi bir yerinin de?mesine asla izin vermem.

ARABPSYCHOLOGY.COM